

แนวความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ: ศึกษากรณีตัวอย่าง
อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. 1992

นายันทพล กาญจนวัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-333-957-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ๐ ๙.๙. 2544

11926256๖

CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN INTERNATIONAL ENVIRONMENTAL LAW
: CASE STUDY OF THE CONVENTION ON BIOLOGICAL DIVERSITY, 1992

MR. NUNTAPOL KANCHANAWAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Law

Department of Law

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-333-957-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่าง
ประเทศ : ศึกษากรณีตัวอย่างอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทาง
ชีวภาพ ค.ศ. 1992

โดย

นายันทพล กาญจนวัฒน์

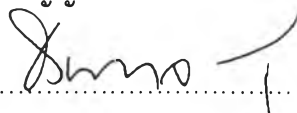
ภาควิชา

นิติศาสตร์

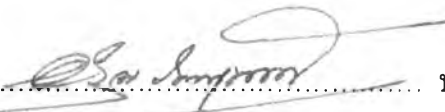
อาจารย์ที่ปรึกษา

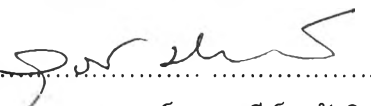
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ มัลลิกะมาลย์

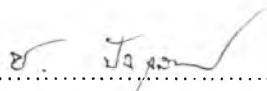
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณะบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ธงทอง จันทรางศุ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. อรุณ ภาณุพงษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุนีย์ มัลลิกะมาลย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์)

..... กรรมการ
(ดร. พรชัย ด่านวิวัฒน์)

..... กรรมการ
(ดร. ชุมเจตน์ กาญจนเกษร)

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

นนทพล กาญจนวัฒน์ :แนวความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ: ศึกษากรณีตัวอย่างอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ.1992. (Concept of Sustainable Development in International Law: Case Study of The Convention on Biological Diversity, 1992) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์.ดร.สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ 252 หน้า. ISBN 974-333-957-4.

การพัฒนาอย่างยั่งยืนในอดีตนำมาซึ่งปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นที่มาของการนำเอาแนวความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาใช้

แนวความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีปรากฏอยู่ในข้อตกลงระหว่างประเทศ เช่น The Stockholm Declaration, 1972 และ The Rio Declaration, 1992 และ ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เช่น The Convention on Biological Diversity, 1992 โดยวิทยานิพนธ์นี้ได้จำแนกองค์ประกอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืนออกเป็น 3 มิติ คือ มิติสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ความร่วมมือระหว่างประเทศ การให้คำแนะนำทางสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง หลักการป้องกันล่วงหน้า ความเสมอภาคในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิของรัฐในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การแจ้งเหตุฉุกเฉินที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มิติเศรษฐศาสตร์ ประกอบด้วย หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย และ มิติจริยธรรมประกอบด้วย สิทธิในสิ่งแวดล้อม ความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมสำหรับคนรุ่นอนาคต การขจัดปัญหาความยากจน พันธกรณีร่วมและพันธกรณีที่แตกต่างกัน การไม่เลือกปฏิบัติทางสิ่งแวดล้อม และการระงับข้อพิพาทอย่างสันติ

องค์ประกอบการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นพบว่ามีอยู่ใน The Stockholm Declaration, 1972 บางองค์ประกอบ และใน The Rio Declaration, 1992 มีครบทุกองค์ประกอบโดยบางองค์ประกอบต้องใช้วิธีการตีความสำหรับ The Convention on Biological Diversity, 1992 นั้นมีก็เช่นเดียวกับ The Rio Declaration, 1992

องค์ประกอบการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นจะเป็นแนวทางในการวิเคราะห์สนธิสัญญาหรืออนุสัญญาที่เกี่ยวข้องด้วยสิ่งแวดล้อม รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศให้สอดคล้องเจตนารมณ์ของการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศ สำหรับในระดับประเทศแล้ว องค์ประกอบนี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การวางแผนปฏิบัติการ การปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

AN ABSTRACT

408 60857 34 : MAJOR LAW

KEY WORD: ENVIRONMENT / SUSTAINABLE / DEVELOPMENT / INTERNATIONAL / LAW

NUNTAPOL KANCHANAWAT : CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN INTERNATIONAL ENVIRONMENTAL LAW : CASE STUDY OF THE CONVENTION OF BIOLOGICAL DIVERSITY, 1992. (-) THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF.SUNEE MALLIKAMARL, Ph.D. , THESIS COADVISOR : -, 252 pp. ISBN 974-333-957-4.

Unsustainable development brought deterioration to natural resources and the environment in the past;hence, the concept of sustainable development having been introduced to rectify the situation. The concept of Sustainable Development is integrated in international agreements such as the Stockholm Declaration, 1972, and the Rio Declaration, 1992 and also appears in the international environmental law such as the Convention on Biological Diversity, 1992. This thesis, therefore, classified the components of the sustainable development into three dimensions which consist of Environmental Dimension including Environmental Cooperation, Continuous Environmental Supervision, the Precautionary Principle, the Equitable Utilization of Resources, Right of State in Utilizing the Resources, Prompt and Effective Notification of Environmental Emergencies. Economic Dimension including Polluter Pays Principle. Ethical Dimension including Right of Environment, Intergenerational Equity, Abolishment of Poverty, Common but Differentiated Obligations, Non Discrimination, and Peaceful Settlement of Disputes. Some of the said components are in the Stockholm Declaration, 1972, and almost all of them are in the Rio Declaration, 1992 as well as the Convention on Biological Diversity, 1992.The components of sustainable development could be used for the analytical of any treaties or conventions related environment. Also could be used as a guideline for the development of international environmental law in order to meet the objective of environmental cum economics. At the national level, they could be used for the setting up policy, agenda, amendment of the environmental legislation for the benefit of development that not destroy

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ก็เนื่องมาจากความเมตตา ความปรานี และความกรุณา จากท่านผู้มีพระคุณอย่างสูงทั้งหลาย ซึ่งผู้เขียนมีอาจจะละเลยในการกล่าวขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ได้ คือ ในลำดับแรกผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา และมารดาของผู้เขียนเอง คือ พันตำรวจโทชุมพล และนางยุวดี กาญจนวัฒน์ อันเป็นครูคนแรกที่ได้ช่วยอบรมสั่งสอน เลี้ยงดู และเป็นกำลังใจในความสำเร็จนี้ตลอดมา ในลำดับที่สองผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณะครู อาจารย์ โรงเรียนผไทอดุมศึกษา และโรงเรียนปากเกร็ด ที่ได้ช่วยถ่ายทอดความรู้ในชั้นสามัญให้กับผู้เขียน ในลำดับต่อมาผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้สอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้กฎหมายในชั้นปริญญา นิติศาสตร์บัณฑิต และคณาจารย์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้กฎหมายในชั้นปริญญา นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ในลำดับต่อมาผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านอันประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร.อรุณ ภาณุพงษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์ ดร.พรชัย ด้านวิวัฒน์ และ ดร.ชุมเจตน์ กาญจนเกษร ที่ได้ให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการจัดวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ในลำดับต่อมาผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณ Prof. Dr. Stephent Matthew ที่ได้ช่วยสนับสนุนข้อมูลภาษาต่างประเทศที่มีประโยชน์อย่างมาก และทำยที่สุดผู้เขียนขอขอบคุณนางสาวอัมพร ด่านนภา ที่ได้ช่วยตรวจคำผิด และเป็นกำลังใจตลอดมา

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใดทั้งปวง ผู้เขียนขอนอมนับไว้แต่เพียงผู้เดียว และขออภัยท่านผู้รู้ที่พบมา ณ ที่นี้ด้วย แต่ถ้าหากวิทยานิพนธ์นี้มีประโยชน์ และคุณค่าต่อประเทศไทยอันเป็นความดีนั้น ก็เป็นเพราะเหล่าผู้มีพระคุณทุกท่านที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น

ทำยที่สุดนี้ผู้เขียนจะนำความรู้ที่ได้รับจากการทำวิทยานิพนธ์นี้ ไปใช้ในทุกๆ ด้านตามสภาพ และโอกาสที่ผู้เขียนจะสามารถกระทำการอันเป็นคุณประโยชน์ต่อประเทศไทยได้ต่อไป

นายันทพล กาญจนวัฒน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช.
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐานของการวิจัย.....	31
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	31
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	31
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	32
1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	32
บทที่ 2 หลักการการพัฒนาย่างยั่งยืนเพื่อการพิทักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม.....	33
2.1 ความเกี่ยวพันของการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมกับ กฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ.....	33
2.1.1 บ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศ.....	38
2.1.1.1 บ่อเกิดแบบดั้งเดิม.....	39
ก. สนธิสัญญา.....	39
ข. กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ.....	40
ค. หลักกฎหมายทั่วไป.....	41
ง. คำพิพากษาของศาลหรือคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ.....	41
จ. คำสอนของนักนิติศาสตร์.....	41
2.1.1.2 บ่อเกิดอื่นๆ ของกฎหมายระหว่างประเทศ.....	47
ก. กฎเกณฑ์อันเกิดจากองค์การระหว่างประเทศ.....	48
ข. หลักความยุติธรรม.....	48
2. 2. บ่อเกิดของแนวความคิดการพัฒนาย่างยั่งยืน ในมิติของกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ.....	55
2.2.1 พัฒนาการของแนวความคิดการพัฒนาย่างยั่งยืน ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ.....	55

2.2.2 การมีส่วนร่วมของกฎหมายระหว่างประเทศ ต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน.....	77
2.3 แนวความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประกาศปฏิญญา ริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The Rio Declaration on Environment and Development, 1992).....	82
2.3.1 มิติด้านสิ่งแวดล้อม.....	83
ก. ความร่วมมือระหว่างประเทศทางสิ่งแวดล้อม.....	83
ข. การให้คำแนะนำในเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง.....	88
ค. หลักการป้องกันล่วงหน้า.....	92
ง. ความเสมอภาคในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ.....	93
จ. สิทธิของรัฐในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ.....	95
ฉ. การแจ้งเหตุฉุกเฉินที่มีผลกระทบต่อทางสิ่งแวดล้อม.....	96
2.3.2 มิติด้านเศรษฐกิจ.....	97
ก. หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย	97
2.3.3 มิติด้านจริยธรรม.....	98
ก. สิทธิในสิ่งแวดล้อม(Environmental Rights)	99
ข. ความยุติธรรมในทางสิ่งแวดล้อม สำหรับชนยุคอนาคต.....	99
ค. การขจัดปัญหาความยากจน.....	100
ง. พันธกรณีร่วมและพันธกรณีเฉพาะ.....	102
จ การไม่เลือกปฏิบัติทางสิ่งแวดล้อม.....	103
ฉ. การระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมอย่างสันติ.....	105
บทที่ 3 อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ.1992 กับการพิทักษ์ทรัพยากรทางชีวภาพ.....	109
3.1 หลักการและเหตุผลในการพิทักษ์ทรัพยากรชีวภาพ.....	109
3.2 ความเกี่ยวพันระหว่างแนวความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน กับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. 1992.....	116
3.3 นโยบายและแผนปฏิบัติการเพื่อการพิทักษ์ทรัพยากรชีวภาพ แผนปฏิบัติการที่ 21 (Agenda 21).....	126
3.3.1 หลักการและเหตุผลของแผนปฏิบัติการที่ 21.....	126

3.3.2	กรอบการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการ 21.....	142
3.4	สถานการณ์ปัจจุบันของประเทศไทยกับอนุสัญญาว่าด้วย	
	ความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. 1992.....	143
3.4.1	ผลกระทบต่อประเทศไทย.....	147
	ก. ผลกระทบด้านกฎหมาย.....	147
	ข. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ.....	147
	ค. ผลกระทบด้านวัฒนธรรม.....	148
	ง. ผลกระทบด้านการเมือง.....	148
3.4.2	ความคิดเห็นของภาครัฐและภาคเอกชนไทยต่อการให้สัตยาบัน.....	149
	ก. ฝ่ายที่เห็นว่าควรจะให้สัตยาบันโดยด่วน.....	149
	ข. ฝ่ายที่ยังคงคัดค้านการเข้าเป็นภาคี.....	160
บทที่ 4	วิเคราะห์แนวความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนุสัญญาว่าด้วย	
	ความหลากหลายทางชีวภาพ.....	164
4.1	การพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติสิ่งแวดล้อม.....	168
	4.1.1 ความร่วมมือระหว่างประเทศทางสิ่งแวดล้อม.....	168
	4.1.2 การให้คำแนะนำในเรื่องทางสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง.....	171
	4.1.3 หลักการป้องกันล่วงหน้า.....	172
	4.1.4 สิทธิของรัฐในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ.....	174
	4.1.5 ความเสมอภาคในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ.....	176
	4.1.6 การแจ้งเหตุฉุกเฉินที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม.....	178
4.2	การพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติด้านเศรษฐกิจ.....	179
4.3	การพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติด้านจริยธรรม.....	179
	4.3.1 สิทธิในสิ่งแวดล้อม.....	179
	4.3.2 ความยุติธรรมในทางสิ่งแวดล้อมสำหรับชนยุคอนาคต.....	180
	4.3.3 การขจัดปัญหาความยากจน.....	181
	4.3.4 พันธกรณีร่วมและพันธกรณีที่แตกต่างกัน.....	185
	4.3.5 การไม่เลือกปฏิบัติทางสิ่งแวดล้อม.....	186
	4.3.6 การระงับข้อพิพาททางสิ่งแวดล้อมอย่างสันติ.....	187

	หน้า
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	191
5.1 บทสรุป.....	191
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	203
รายการอ้างอิง.....	208
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก: The Convention on Biological Diversity A.D. 1992.....	214
ภาคผนวก ข. The Rio Declaration on Environment and Development A.D. 1992.....	240
ภาคผนวก ค: The Stockholm Declaration A.D. 1972.....	245
ประวัติผู้วิจัย.....	252